

Голас Радзімы

№ 25 (1287) ЧЭРВЕНЬ 1973 г. ВYДАННЕ БЕЛАРУСКАГА ТАВАРЫСТВА ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВ'ЯЗЯХ З СУАЧЫННІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ ГОД ВYДАННЯ 18-ТЫ ЦАНА 2 КАП.

НА СЛУЖБЕ Ў ЧАЛАВЕЧНАСЦІ

УКАЗАМ ПРЭЗЫДУМА ВЯРХОУНАГА САВЕТА БССР ЗА ВЯЛІКІЯ ЗАСЛУГІ У РАЗВІЦЦІ БЕЛАРУСКАЙ САВЕЦКАЙ ЛІТАРАТУРЫ ПІМЕНУ ПАНЧАНКУ ПРЫСВОЕНА ГАНАРОВАЕ ЗВАННЕ НАРОДНАГА ПЭТА БЕЛАРУСКАЙ ССР.

Інтэрв'ю з народным паэтам Беларусі Піменам ПАНЧАНКАМ

— Лірычныя вершы часцей за ўсё пішучца ад першай асобы. Гэтае «я» ў літаратурнай-стве называюць лірычным героём, праводзячы тым самым у нейкай ступені мяжу паміж паэтам і яго лірычным героём. Але чытач, як правіла, не прызнае мяжу і атоесамлівае паэтычнае «я» з самім аўтарам. Якія ў Вас адносіны з лірычным героём?

— Толькі тое атрымліваецца па-сапраўднаму, што перажыта самім аўтарам, што прайшло праз яго сэрца. Нельга, знаходзячыся ў глыбокім тыле, пісаць франтавыя вершы. Талент не выратуе ад фальшы. Усё, аб чым я пісаў, маё, перажытае, адпакутанае. Таму лірычны герой маіх вершаў і я сам — адна асоба. Выключэнне — некалькі вершаў і паэма «Іспанская ноч», якую я лічу няўдалай.

— Вашы думкі, вашы пачуцці ў вершах, але ўсё ж гэта не айтабіяграфія, якой, дарэчы, няма ні ў адным Вашым зборніку. Хацелася, каб Вы расказалі пра сябе.

— Бацькі мае, беларускія сяляне, задоўга да імперыялістычнай вайны паехалі на заробкі ў Прыбалтыку. Бацька стаў рабочым суднабудаўнічага завода «Бекер і К^о» у Рэвелі (цяпер Талін). Там я і нарадзіўся ў 1917 годзе і пражыў свае першыя тры гады. У памяці засталіся туманныя вобразы мора і караблёў і бясконцыя расказы маці.

Дзяцінства прайшло ў мястэчку Бягомль, у дрымучых лясах па-над Бярэзінай. Бацька, камуніст з 1918 года, пасля грамадзянскай вайны працаваў дзесятнікам, аб'ездчыкам, прапрабам, ляснічым. Я часта ездзіў з ім і заўсёды здзіўляўся, якія ў нас багатыя лясы: непраходныя пушчы, звонкія бары, прасторныя дубровы, вясёлыя бярэзнікі, застылыя ў непрыступных калонах ельнікі, рабінавыя, калінавыя і чаромхавыя зараснікі. Для нас, хлопчыкаў, лес быў першай школай, зялёнай энцыклапедыяй.

У Бягомлі я скончыў сямігодку, прачытаў амаль усе кнігі ў школьнай і раённай бібліятэках. Калі мне споўнілася 13 год, я ўпершыню паехаў у Мінск — дэлегатам першага Усебеларускага злёту піянераў. Потым мы пераехалі ў Бабруйск, у шаснаццаць я стаў рабочым Бабруйскага камбіната. Скончыў настаўніцкія курсы і пяць год настаўнічаў на Бабруйшчыне, адначасова завочна вучыўся ў настаўніцкім інстытуце.

Друкавацца пачаў у 1934 годзе, у 1938-ым выйшаў мой першы зборнік вершаў «Упэўненасць».

З 1939 па 1946 год служыў у Чырвонай Арміі, Удзельнічаў у вызваленні Заходняй Беларусі. У час Вялікай Айчыннай вайны быў военным карэспандэнтам армейскіх і франтавых газет, У армейскай газеце «Геройскі штурм» на Паўночна-Заходнім фронце я пазнаёміўся, а пазней і пасябраваў з Міхаілам Святловым. Як паэта я ведаў і шанаваў яго даўно. Амаль увесь 43-ці год мы былі разам.

У 1944 годзе наш штаб з-пад Старой Русы перакінулі ў Іран. Тут я праслужыў два гады. У 1946 годзе дэмабілізаваўся і цалкам аддаўся літаратурнай працы. Працаваў у «Вождь», у альманаху «Советская Отчизна», быў намеснікам рэдактара «Літаратуры і мастацтва», рэдактарам «Маладосці». Напісаў каля 20 кніжак.

— Пімен Емяльянавіч, ваенны перыяд быў вельмі плённым у Вашай творчасці. Дзе друкаваліся ў той час Вашы вершы?

— У асноўным у газетах. Ужо ў ліпені 1941 года была створана франтавая газета «За Савецкую Беларусь», якая выходзіла на беларускай мове. Рэдактарам яе быў Міхась Лынькоў, а супрацоўнікамі Кандрат Крапіва, Пятрусь Броўка, Максім Танк, Пятро Глебка і іншыя беларускія пісьменнікі. З 1942 года на Заходнім фронце пачала выходзіць газета «За вызваленне Беларусі». У гэтых газетах друкаваліся і ваенныя карэспандэнцыі, і нарысы, і вершы.

Пісаць даводзілася ў нялёгкіх умовах, часам спешна, у наступны нумар. Але столькі моцных пачуццяў перапаўняла сэрца, што працавалася лёгка і хутка. З Вялікай зямлі газеты перапраўлялі партызанам, іншы раз з самалётаў скідвалі над беларускімі вёскамі, акупіраванымі ворагам. Вершы многіх беларускіх паэтаў адразу перакладаліся і друкаваліся ў «Правде» і іншых газетах.

— Больш за дзесяць Вашых зборнікаў выйшла на рыскай мове. Вершы перакладаліся на мовы народаў нашай краіны і замежжя. Ці заўсёды Вас, як аўтара, задавальнялі пераклады?

— На рускую мову мяне перакладалі многія паэты: А. Пракоф'еў, Б. Кабзарэўскі, М. Браўн, В. Шэфнер, М. Камі-

[Заканчэнне на 7-й стар.]

Ёсць у Пімена Панчанкі радкі, якія нібы раскрываюць увесь сэнс яго творчасці:

Абапрыся на зямлю сырую,
Сэрцам ціха ўсіх перабяры:
Хто жыруе сёння, хто гаруе,
Хто цвіце, хто вяне без пары.

Мо бяда каму здушыла горла,
Можа хтось не можа ўжо дыхнуць!
Не забудзь туды раней за гора
Хоць на дзве хвіліны заглянуць.

Калі б спатрэбілася ў адным слове выказаць тое, што ўласціва таленту народнага паэта Беларусі, то гэтым словам была б назва вер-

ша, з якога ўзяты радкі, — «Чалавечнасць». Яна ў абвостраным адчуванні людскога болю, у бескампраміснасці і непрымірымасці да фальшы. Яна ў тым высакародным пачуцці, якім поўніцца сэрца паэта, — у любові да сваёй сацыялістычнай Радзімы. Найвышэйшая чалавечнасць у той адказнасці, якую адчувае паэт перад сучаснікамі і наследнікамі, перад роднай мовай, «бо без чалавечнасці не будзе вечнасці».

«Толькі б захаваць усё найлепшае, толькі б пахаваць усё найгоршае», — такое жаданне паэта, які па высокаму праву ўдастоены звання народнага.

ВЫДАННЯ ПО ПАСПЕ
ЛІНІЯ 1071
Гравіраваўся І. Дзюба
БІБЛІАТЕКА ІМ. ДЭЛІКА

с 1951 по 1971 год темпы роста промышленной продукции в социалистических странах составили 10,3 процента против 5,1 в развитых капиталистических странах. Опережение темпов развития социалистических стран по сравнению с капиталистическими позволяет им постепенно и уверенно ликвидировать исторически сложившийся разрыв и догнать, а в будущем и перегнать развитые капиталистические страны.

Твердая гарантия этому — преимущества социализма перед капитализмом, к которым относятся:

Во-первых — общественная собственность на средства производства и отсутствие эксплуатации человека человеком.

Во-вторых — централизованное, плановое руководство народным хозяйством и развитие научно-технического прогресса.

В-третьих — социально-политическое идейное единство всего народа, наличие у всех членов общества заинтересованности в развитии производства, науки и техники в силу гармонического сочетания интересов общества в целом и

каждого труженика в отдельности.

В-четвертых — социалистическая демократия, которая дает все возможности для активного участия каждого человека в управлении государством и производством. Ярким показателем этой активности, всеобщего интереса в развитии социализма является социалистическое соревнование — массовое движение трудящихся, совершенно чуждое для капиталистического общества.

В-пятых — важнейшим преимуществом социализма является то, что развитием общества руководят марксистско-ленинские партии, которые выражают интересы всех членов социалистического общества, в своей деятельности руководствуются наукой, опираются на знание законов общественного развития и ведут общество к единой для всех цели — к построению коммунизма.

Коренным преимуществом социализма перед капитализмом является и то, что в социалистических странах экономический и научно-технический прогресс направлен на постоянное повышение материально-

го и культурного уровня жизни всего народа.

В отличие от капиталистических стран, в том числе и США, где научно-технический прогресс используется в интересах буржуазии и где, по словам Бжезинского, «миллионы американцев живут в бедности», а 5 процентов наиболее богатого населения получают такую же часть национального дохода, как и 40 процентов американского населения, в социалистических странах не только ликвидированы нищета и бедность, но и постоянно повышается материальный уровень трудящихся. Только за период с 1960 по 1971 год реальная заработная плата рабочих и служащих в СССР выросла на 66 процентов.

В капиталистических же странах за это время возросла стоимость жизни. За последние десять лет она выросла в ФРГ — на 30 процентов, во Франции — на 40 процентов, в Англии — на 50 процентов, в США за период с 1965 по 1970 год — на 26,4 процента, а за последние два года — более чем на 14 процентов. Как отметил в своем февральском выступ-

лении по радио президент США Р. Никсон, для сегодняшней Америки проблемы бедности, безработицы, неблагополучия в системе здравоохранения, рост стоимости образования — все это реальные проблемы. Однако, признавая это, он тем не менее объявил о сокращении расходов на решение этих проблем. В Соединенных Штатах, сказал Никсон в упомянутом выступлении, на каждом американце «лежит обязанность самому помогать себе», «никто не должен считать, что эту обязанность возьмет на себя кто-либо другой» — в последнюю очередь федеральное правительство.

Социалистические страны в настоящее время поставили перед собой как исторически важную задачу: соединить достижения научно-технической революции с преимуществами социализма. XXIV съезд Коммунистической партии Советского Союза отметил, что прогресс науки и техники — это главный рычаг создания материально-технической базы коммунизма.

Иван КОЗИКОВ, кандидат философских наук.

Составы з магутнымі МАЗамі ідуць на поўнач і поўдзень нашай краіны, адпраўляюцца ў ГДР, Балгарыю, Йемен. У іх стварэнні і выпрабаванні ёсць праца П. САКАЛОУСКАГА, М. УСЦІНА, У. КУЛЕША і М. АРОЧКІ.

У АДНОЙ з чарчэжных залаў аддзела галоўнага канструктара Мінскага завода халадзільнікаў створан своеасаблівы музей.

Тут сабраны ўзоры халадзільных аграгатаў, якія выпускаюцца вядучымі замежнымі фірмамі: «Вест-пойнт», «Ігніс», «Фрыжэкс», «Янусі», «Розенлеф». Яркія фірменныя знакі на англійскай, нямецкай, французскай, італьянскай, фінскай, японскай мовах, снежна-белыя бакі і дзверцы, аддзеленыя пластыкам і дрэвам, акуратная, добра прадуманая кампануюнка ўнутраных паці.

Побач з імі — хатнія халадзільнікі, што выпускаюцца беларускім заводам. У экспазіцыі прадстаўлены самыя маладыя з сямейства «Мінск» — «Мінск-5, 6, 7, 9». Спрабую параўнаць іх па знешняму выглядзе. Не, апараты, на эмблеме якіх стылізаваная сняжынка і літары МЗХ, выглядаюць зусім не горш за прадукцыю замежных фірм. Эксплуатацыйна-тэхнічныя даныя гавораць тое ж — халадзільнікі сучаснай серыі «Мінск» па сваёй надзейнасці, эканамічнасці, даўгавечнасці і зручнасці знаходзяцца на ўзроўні лепшых сусветных стандартаў.

Калектыву завода ёсць чым ганарыцца. «Эра» халадзільнікаў налічвае ўжо больш за 50 гадоў, а мінскі завод толькі ў будучым годзе адзначыць сваё п'ятнацігоддзе. І вось за такі параўнаўча кароткі прамежак часу беларускія канструктары і інжынеры распрацавалі і наладзілі масавы выпуск найбольш папулярных па карыснаму аб'ёму — да 240 літраў — бытавых халадзільнікаў, якія карыстаюцца цяпер вялікім попытам ва ўсёй краіне.

Радаслоўная мінскіх халадзільнікаў пачалася ў маі 1962 года, калі з невялічкага цэха былога прамкамбіната была вывезена першая партыя халадзільнікаў «Мінск-1». Першынец пратрымаўся на канвееры нядоўга, яго змяніў «Мінск-2». Ён і пайшоў у паточную вытворчасць. Таму студзень

СА СНЯЖЫНКАЙ НА ЭМБЛЕМЕ

1964 года — афіцыйная дата ўзнікнення завода.

З таго часу змяніліся не толькі марка, аб'ём, вонкавы выгляд халадзільнікаў, але і месца іх «нараджэння». Побач з невялікім, магутнасцю ўсяго 65 тысяч адзінак прадукцыі ў год, заводам вырасла па сутнасці новае магутнае прадпрыемства, аснашчанае па апошняму слову тэхнікі. Ужо цяпер кожныя трыццаць дзве секунды з яго канвеера сыходзіць адзін халадзільнік. А поўная праектная магутнасць пасля рэканструкцыі, якая заканчваецца сёлетам, паўмільёна хатніх фабрык холаду ў год.

Прэсава-зварачны цэх. Тут пачынаюцца халадзільнікі. Гіганцкае мнагапал'ётнае памяшканне, дзе, на маё здзіўленне, не чуваць звычайнага для такой вытворчасці грукату, а вочы не слепяць успышкі зварачных аграгатаў. І яшчэ адна асаблівасць цэха — у ім амаль не відаць людзей. Усе працэсы на вырабу металічнай скрынкі-корпуса і дзверцаў халадзільнікаў вядуць аўтаматычныя лініі. Рабочыя-аператары толькі кантралююць іх работу.

Вось пнеўмазахопнікі падхапілі ліст і мякка апусцілі

яго на падаючыя вальцы штампавачнага вузла. Адзін ход прэса — і выканана некалькі аперацый. А ліст падаецца ўжо на прафіліруючую машыну. Адсюль — на гібку і зварачны аграгат. І вось ужо шафа гатова. Паралельная аўтаматычная лінія вырабляе дзверцы. Да іх таксама на ўсім тэхналагічным шляху не дакранаецца рука рабочага.

Такая тэхналогія, калі большасць аперацый асноўнай вытворчасці выконваецца комплексна на аўтаматычных і паточна-механізаваных лініях, прыйшла на змену «класічнай» раздзельна-многоастаночнай тэхналогіі ў час апошняй рэканструкцыі завода.

Цяпер на прадпрыемстве працуюць 45 паточна-механізаваных і аўтаматычных ліній. Сем кіламетраў падвясных транспарцёраў узялі на сябе ўсе транспартныя аперацыі. У цэлым узровень механізацыі і аўтаматызацыі працы на асноўных працэсах дасягнуў 78 працэнтаў.

На прадпрыемстве створан інфармацыйна-вылічальны цэнтр, укараняецца аўтаматызаваная сістэма кіравання, з дапамогай якой ужо ў недалёкім будучым будзе выра-

шанца большасць інжынерна-кіраўніцкіх задач...

Вытворчасць халадзільнікаў, а асабліва іх «сэрца» — халадзільнага аграгата — справа вельмі складаная. Сто грамаў рабочага цэла — лятучай вадкасці прыёму — наглуха закаркоўваюцца ў замкнёным ланцугу з кандэнсатара, выпаральніка і мотор-кампрэсара. Тут не можа быць нават мікракапічнай уцечкі прыёму. Герметычнасць кандэнсатара правяраецца ў час зборкі ў спецыяльнай вадзёнай ванне. А выпаральнік з дапамогай асобных навушнікаў «выслухоўваюць» у гуканепранікальнай камеры.

Але нават пасля такога строгага кантролю праверка халадзільніка не спыняецца. Яму трэба будзе прайсці сапраўды жорсткае выпрабаванне ў цэлу зборкі, дзе перад адпраўкай у гандлёвую сетку прыздзірліва правяраюцца ўсе яго параметры.

Дзякуючы гэтым і многім іншым мерам калектыву завода дабіўся бездакорнай якасці сваёй прадукцыі. Дзвюм мадэлям халадзільнікаў — «Мінску-5» і «Мінску-6» надаўна прысвоена дзяржаўны Знак якасці.

На заводзе спадзяюцца,

што вышэйшай дзяржаўнай атэстацыі ў хуткім часе будуць удастоены і іншыя мадэлі, якія цяпер таксама знаходзяцца на канвееры, — «Мінск-7» і «Мінск-9». А заводскія канструктары глядзяць яшчэ далей. Яны распрацоўваюць мадэль «Мінск-10», а на чарзе... Але не будзем забягаць наперад. Скажу толькі, што галоўнае канструктарска-тэхналагічнае бюро — сапраўдны праектны інстытут у мініяцюры. Тут распрацоўваюцца мадэлі халадзільнікаў больш чым для дваццаці аднатыпных заводаў краіны.

Калі ідзеш доўгімі цэхамі завода, міжвольна ўзнікае думка, што вось такімі, прыкладна, будуць прадпрыемствы будучыні. Чысціня і сучасны інтэр'ер вытворчых участкаў, зладжаная работа соцень «разумных» механізмаў, рабочыя-аператары ля пультаў іх кіравання. Не здзіўна, што такое прадпрыемства прыцягвае да сябе моладзь — у цэхах МЗХ большасць рабочых ва ўзросце да 30 гадоў. А яшчэ прытоку моладзі садзейнічае шырокая праграма сацыяльна-культурных мерапрыемстваў, якія праводзяць адміністрацыя і прафсаюз завода.

Штогод на будаўніцтва жытля, паліпшэнне ўмоў быту і працы рабочых і служачых завода затрачваюцца многія дзесяткі тысяч рублёў. Тут паспяхова вырашаюцца самыя галоўныя праблемы быту — жыллёвая. Добраўпарадкаванымі кватэрамі забяспечаны 90 працэнтаў працуючых. Ёсць пры заводзе і дзіцячыя яслі, бальніца, клуб, бібліятэка. Для адпачынку рабочых у маляўнічым прыгарадным лесе пабудаваны санаторый-прафілакторый. Цяпер недалёка ад вытворчых карпусоў вядзецца будаўніцтва спартыўнага комплексу з плавальным басейнам, ігравымі заламі.

Усё гэта — таксама аблічча завода, яго марка.

В. ХАДАСОЎСКІ.

НА ЗДЫМКУ: адзін з цэхаў Мінскага завода халадзільнікаў.

Фота Э. ТРЫГУБОВІЧА.

ГРАДКА
НА ЭЛЕКТРА-
ПЛІТЦЫ

У гаспадарках Мінскага трэста малочна-гароднінных саўгасаў сёлета плошчы пад ранняй капустай расшыраны на п'ятнаццаць працэнтаў. Першакласная расада вырашчана не ў парніках, а ў цяплицах з электрычным абгараваннем глебы. У чым жа сутнасць і каштоўнасць новаўвядзення, распрацаванага і ўкаранёнага ў вытворчасць спецыялістамі трэста? Уявіце сабе велізарную, плошчай, скажам, 500 квадратных метраў, «электрычную

плітку», якую засыпалі роўным слоём чарназёму, закрылі поліэтыленавай плёнкай і ўключылі ў сетку высокага напружання. «Плітка» раўнамерна прагравае грунт, аўтаматычныя датчыкі пільна сочаць за пастаяннай яго тэмпературай, вентылятары падаюць свежае паветра. — Расадныя цяпліцы з электраабгараваннем працуюць ужо ў васьмі нашых саўгасах, — расказвае адзін з аўтараў навінкі, галоўны інжынер трэста Э. Гільдэнберг. — Будаўніцтва

квадратнага метра такіх цяплиц каштавала ў тры разы дзешавей, чым такой жа плошчы звычайных парнікоў. Акрамя таго, кожны «падагрэты» метр цяпліцы эканоміць гаспадаркам паўтону высакакаснага гною, які выкарыстоўваўся рачей як біялагічнае паліва. Удвая скарацілася колькасць работніц, занятых на вырошчванні расады. Колькі ж энергіі забірае такі электрыфікаваны агарод? У саўгасе «Волма» цяпліца плошчай 500 квадратных метраў

спажывае 400 кілават-гадзін у суткі. Гэта каштуе гаспадарцы ўсяго 4 рублі. Электраабгараванне дазваляе інтэнсіўна вырошчваць не толькі расаду, але і любую з культур. Яго шырокае выкарыстанне дасць магчымасць палічыць ураджайнасць гародніны, значна знізіць яе сабекошт. Навінкай мінскіх спецыялістаў зацікавіліся гароднінаводы Свядлоўска, Чэлябінска, Сімферопалі і іншых гарадоў краіны.

ДОМ, ГДЕ ЧИТАЮТ НА 132 ЯЗЫКАХ

Всесоюзная государственная библиотека иностранной литературы в Москве — крупнейшее собрание произведений классической и современной мировой художественной литературы, а также книг по гуманитарным, естественным наукам, искусству.

Став ее читателем, вы получаете «ключ» к книжным кладовым мира. Все очень просто. Вы берете длинный голубоватый бланк, пишете название необходимого вам издания, любого из 4 с лишним миллионов на 132 языках, хранящихся в этой библиотеке, — и через полчаса получаете заказанные вами книги, журналы, газеты и направляетесь в читальный зал.

Всего в библиотеке — 14 читальных залов. Среди них — зал аудио-визуальных материалов. Здесь читатели слушают магнитофонные записи, пластинки, смотрят

диафильмы, учебные филь-

мы. У библиотеки 60 тысяч постоянных читателей. Ежедневно ее посещают 1500—2000 человек. Читатели 590 городов Советского Союза получают отсюда книги по межбиблиотечному абонементу...

Новое обширное здание на Ульяновской улице, в котором мы находимся, было построено в 1966 году специально для библиотеки. Оно отвечает всем современным требованиям, оснащено новейшей библиотечной техникой. Сейчас здесь проводится эксперимент по внедрению автоматизированной системы обслуживания читателей с помощью электронного оборудования.

Но это не просто библиотека. Это своеобразный научный центр, занимающийся изучением современной зарубежной литературы и осуще-

ствляющий издательскую деятельность. В штате библиотеки — 700 сотрудников. Библиотека выпускает информационные бюллетени по зарубежной художественной литературе, искусству, естественным и общественным наукам, методике преподавания иностранных языков, монографии, библиографические указатели.

Широки и разнообразны зарубежные связи библиотеки. Она является коллективным членом обществ дружбы с Венгрией, Польшей, Кубой, КНДР, Францией и другими странами. Сотрудничает с Департаментом документации библиотек и архивов ЮНЕСКО, с Международной федерацией библиотечных ассоциаций. Осуществляет с библиотеками, издательствами, университетами и научными учреждениями 85 стран мира. Из 92 стран поступают сюда газеты и журналы более пяти тысяч наименований.

Библиотеку иностранной литературы в Москве нередко называют интернациональным клубом. Здесь выступают гости столицы — известные зарубежные писатели, поэты, ученые, деятели культуры. Читатели библиотеки

встречались в разное время с Анри Барбюсом, Ричардом Олдингтоном, Пабло Нерудой, Джеймсом Олдриджем, Чарлзом Сноу, Генрихом Белем... Регулярно устраиваются тематические книжные выставки, юбилейные выставки, посвященные творчеству прогрессивных писателей мира.

Кто же приходит ежедневно в огромное здание у набережной Яузы? Преподаватели и ученики, студенты и переводчики, писатели, рабочие, инженеры, врачи, люди самых разнообразных профессий.

Совершая прогулку по библиотеке, я заглянул в общий читальный зал. Знакомлюсь со студенткой V курса филологического факультета МГУ Еленой Карабеговой. Она приехала в Москву из Еревана. В этом году заканчивает университет.

— Я регулярно посещаю библиотеку уже пятый год, — рассказывает Елена. — Последнее время бываю здесь особенно часто: пишу дипломную работу о раннем периоде творчества Генриха Гейне. Использую самую разнообразную литературу на немецком языке.

В зале можно увидеть не только молодежь, но и лю-

дей преклонного возраста. Один из них — Ювеналий Ульяновский, экономист по специальности. Он занимается на курсах иностранных языков, изучает французский. Поэтоту перед ним сейчас разложены учебники по фонетике и грамматике.

— Я посещаю библиотеку иностранной литературы, — говорит он, — раз в неделю. Это замечательная библиотека! Настоящий дворец книг...

В зале литературы стран Азии и Африки — встреча еще с одним читателем. Это Захид Камиллов, аспирант Института востоковедения Академии наук СССР.

— Я приехал из Ташкента, — говорит Захид. — Там преподавал в местном университете языки хинди и урду. А еще раньше учился в порядке культурного обмена в Лакнауском университете на севере Индии. Сейчас занимаюсь третий год в аспирантуре, пишу диссертацию по грамматике языков хинди и бенгали. Часто прихожу в библиотеку. Здесь в твоем распоряжении не только вся необходимая литература, но и великолепные условия для работы.

Олег ДОБРОВОЛЬСКИЙ.

МЫ ЖИВЕМ в Советском государстве, по конституции которого каждый вправе верить или не верить. В нашей стране много неверующих, но есть и верующие люди, и большинство из них принадлежит к Русской православной церкви.

Для того, чтобы более ясно показать жизнь Православной церкви Белоруссии в настоящее время, в кратких словах я сообщу о далеком прошлом наших предков.

Начало христианства в Белоруссии тесно связано с крещением Руси. Еще при святом Владимире были учреждены епископские кафедры в Полоцке и Турове. Своими подвигами и просветительской деятельностью прославил Полоцкую кафедру преподобная Евфросиния, 800-летие со дня кончины которой исполняется в текущем году. В Туровской епархии подвизался и прославился своим проповедничеством святитель Кирилл, епископ Туровский, за свои проповеди названный «российским Златоустом». В древнем Изяславле, ныне местечко Заславль около Минска, проводила последние дни своей жизни первая жена святого Владимира—Рогнеда, в монашестве Анастасия, построившая здесь монастырь.

Когда Русь подверглась татарскому нашествию, западные ее окраины отошли к Польско-Литовскому государству. Чуждые белорусскому народу власти, не стесняясь в средствах, стремились отобрать у нашего народа прадедовскую веру. Для этого в западно-русских землях была введена уния, которая внесла раздор в единый дотоло белорусский народ. Католическая церковь стремилась принудить униатов отказаться от своего прошлого, презреть веру своих предков, возненавидеть своих братьев, преданных праотеческой вере, возненавидеть святую Русь, оторвать белорусов от векового русского корня. И даже тогда, когда насилие сломило сопротивление духовства, лучшие люди из этой среды сохранили верность своему народу и помогли ему постоянно помнить о его православном прошлом, о внутреннем единстве с православной Россией.

На протяжении веков православная вера была единственной духовной связью с единокровным русским народом. Поэтому угнетатели не останавливались ни перед чем, только бы разорвать эту связь. Сотни лет белорусский народ вел неравную борьбу за свое национальное существование и православную веру. В среде белорусского православного духовенства всегда находились люди, которые не щадили своей жизни за родную веру.

Великим несчастьем для всего белорусского народа явилась немецкая оккупация с вопиющими зверствами фашистов и уничтожением мирного населения. Многие сотни тысяч белорусов были расстреляны, сожжены, угнаны в Германию. В Белоруссии погиб каждый четвертый человек, среди которых немало семей и лиц духовного звания. Так, родители и сестры белорусского священника Георгия Волосовича были зверски замучены немецкими фашистами в лагере смерти Колдычево. Многие храмы были сожжены и уничтожены.

После войны Московская патриархия, в лице патриарха Сергия, проявила большое внимание к многострадальной белорусской пастве. Сюда были посланы

опытные епископы. Не просто было разобраться в сложной послевоенной церковной обстановке, тем более, что среди православного белорусского духовенства появилось немало священнослужителей, наскоро посвященных во время оккупации, часто не соответствовавших каноническим нормам и высокому значению пастырства. Для восстановления кадров священнослужителей были открыты пастырские курсы и духовная семинария.

В Советском Союзе, а значит и в Белоруссии, религия — частное дело каждого человека. Никому не возбраняется исповедовать любую религию или не исповедовать никакой. Никто никого не принуждает к исполнению религиозных

обязанностей. Не просто было разобраться в сложной послевоенной церковной обстановке, тем более, что среди православного белорусского духовенства появилось немало священнослужителей, наскоро посвященных во время оккупации, часто не соответствовавших каноническим нормам и высокому значению пастырства. Для восстановления кадров священнослужителей были открыты пастырские курсы и духовная семинария.

В Советском Союзе, а значит и в Белоруссии, религия — частное дело каждого человека. Никому не возбраняется исповедовать любую религию или не исповедовать никакой. Никто никого не принуждает к исполнению религиозных

ПРАВОСЛАВИЕ В БЕЛОРУССИИ СЕГОДНЯ

обрядов в церковной жизни. Верующие и неверующие одинаково равны перед законом, и это гарантировано Советской Конституцией, по которой церковь отделена от государства и верующим любых исповеданий дано право свободы отправления религиозных культов. В связи с этим коренным образом изменилась жизнь церкви в Белоруссии.

В наше время духовенство живет на добровольные пожертвования верующих. Церковные обряды исполняются только верующими людьми, и поэтому обрядность отражает действительное проявление духовных запросов верующих людей.

Православные белорусы живут одной семьей со всем многонациональным советским народом. Канули в вечность прежде враждебные клички «лях», «кацап». Все равны в нашей стране, и ни у кого нет желания насмехаться или притеснять чем-либо друг друга. В Жировицкий монастырь в день Жировицкой иконы Божией Матери приезжают не только верующие белорусы, но и верующие из других республик нашей страны, и даже из далекой Сибири. Так же и наши верующие нередко бывают гостями Виленского Свято-Духова монастыря, Троице-Сергиевой лавры в Загорске, Почаевской лавры, Псково-Печерского монастыря и других святых стран. Верующая молодежь Белоруссии, пожелавшая посвятить себя служению церкви, занимается в духовных семинариях и академиях Москвы, Ленинграда и Одессы.

Составляя одну Всероссийскую церковь, наши белорусы служат не только в родных местах, но и во многих приходах других республик, а также несут послушание Виленского патриархии за рубежом нашей Родины. Среди епископата Русской православной церкви немало и белорусов. Архиепископ Горьковский и Арзамасский Флавиан долгое время служил священником в белорусских приходах. Во время Великой Отечественной войны он пережил страшную трагедию:

немцы расстреляли всю его семью, а он, одинокий, ушел в Почаевскую лавру, откуда и был призван к епископскому служению. Бывший наместник Жировицкого монастыря Боголеп Анцух уже много лет служит в сане епископа в Кировограде на Украине. Архиепископ Леонтий Бондарь, начавший свое служение в Белоруссии, ныне управляет Оренбургской епархией. Нынешний сиротой во время войны, нынешний епископ Саратовский и Волгоградский Пимен Хмельевский в семье белорусского священника нашел себе вторых родителей, из старших и воспитавших его. Один из старейших епископов Русской православной церкви Иосиф, митрополит Алма-Атинский и Казахстанский, постоянно посе-

щает свою родину — Могилев. Благочинный Жировицкого монастыря, а затем настоятель Кафедрального минского собора архимандрит Максим Кроха, украинец по национальности, из Белоруссии был призван к далекому служению в сане епископа в далекой Аргентине. Наш архиепископ Минский и Белорусский Антоний Мельников, хотя и родился в Москве и русский по национальности, уже много лет проходит свое служение в Белоруссии и не чувствует себя на чужбине.

Нельзя обойти молчанием и других высоких деятелей Русской православной церкви, наших белорусов, ранее проходивших свое служение в Белоруссии. Преподаватель Минской духовной семинарии профессор-протоиерей Виталий Боровой много лет трудился во Всемирном совете церковей в должности заместителя директора департамента «Вера и устройство», а теперь занимает самое почетное место, возможное для белого духовенства: он протопресвитер, настоятель Патриаршего Богоявленского собора и профессор Московской духовной академии. Профессор Московской духовной академии Дмитрий Огицкий в свое время был преподавателем Минской духовной семинарии, из которой вышли и нынешний, самый молодой профессор Московской духовной академии Константин Скурат, доцент Николай Ричко, секретарь представительства Русской православной церкви при Всемирном совете церковей в Женеве, протоиерей Петр Раина, представитель Московского патриарха при Александрийском патриархе в Египте. Наш белорус протоиерей Виктор Бекаревич уже несколько лет является настоятелем Никольского собора в Вене (Австрия). Известный во всем христианском мире активный борец за мир, один из основных деятелей Христианской мирной конференции протоиерей Павел Соколовский также белорус. Он окончил в свое время Минскую духовную семинарию и в Белоруссии начал свое служение, которое привело его

в Москву, где он трудился до своей преждевременной кончины, выполняя самые ответственные поручения патриарха Московского и всея Руси.

Подавляющее большинство храмов, как, например, церковь Александра Невского в Минске, Покровский собор в Гродно, Барановичский собор и другие, заново отреставрированы, а представляющие собой историческую ценность взяты под охрану государства, которое предоставляет для ремонта необходимые материалы и опытных мастеров. Всей материальной стороной жизни православной церкви ведают церковные советы, избранные из верующих, так что духовенство свободно от различных хозяйственных забот и занимается своими прямыми обязанностями — совершением богослужений, исполнением требований, проповеданием слова божия, т. е. духовно руководят своими папсами.

Жировицкий монастырь, основанный в 1470 году на месте явления иконы Божией Матери, как сотни лет прежде, так и в настоящее время является центром религиозной жизни Белоруссии. Все пять храмов монастыря капитально отреставрированы.

Минский кафедральный собор, памятник архитектуры XVII века, приведен в хорошее состояние. Главной святыней собора является икона Божией Матери, которая находится в Минске с 1500 года. Каждое воскресенье народ поет перед ней акафист, после которого всегда произносится поучение о чередующихся священниками. Как в первые века христианства, с особым воодушевлением и духовным наслаждением «миром», т. е. все вместе, верующие поют в храме многие церковные песнопения.

Верующие Белоруссии единой семьей со всем советским народом строят новую жизнь в нашей стране, как и в годы военных лихолетий активно участвовали в общенародной борьбе против немецких оккупантов. Некоторые священнослужители были также участниками Отечественной войны и партизанского движения и награждены орденами и медалями Советского Союза. Участник Отечественной войны, ныне настоятель Невской церкви Минской области Дмитрий Хмель награжден орденом Красной Звезды и многими медалями, а в своем познании до сего времени носит, как память о войне, вражескую пулю.

В настоящее время наши пастыри вносят свой посильный вклад в общенародную борьбу за мир во всем мире своим призывом к верующим о поддержке Фонда Советского комитета защиты мира.

Управляющий Минско-Белорусской епархией архиепископ Антоний является членом Белорусского комитета защиты мира, членом правления Общества дружбы СССР — Япония, а по линии церковной он несет послушание как член Синодальной комиссии по Межхристианскому единству. Он является членом комиссии «Всемирная миссия и евангелизация» при Всемирном совете церковей и членом комитета «Церковь и еврейский народ». Церковный журнал «Богословские труды» издается в Москве под его редакцией.

Протоиерей П. ВОЙТОВИЧ,
секретарь Минского
епархиального управления.

THE importance and significance of the Moscow talks between Soviet leaders and the US President held a year ago arises from the fact that they came not only as the concluding stage of a long development of international relations, but also as a new step along the road of asserting the principles of peaceful coexistence between states with differing social systems. This development was influenced by the purposeful and consistent peace-loving policy of the Soviet Union and other socialist countries, which achieved a tangible improvement of the atmosphere in the heart of Europe, a regular hotbed of friction after the war, and suggested the establishment of a system of security and cooperation on the continent. After the 24th CPSU Congress, which approved the Peace Programme put forward by

the 24th CPSU Congress on the convocation of a nuclear powers conference to ban the application of nuclear weapons, raised a voice of censure. Soviet-American talks with the idea of putting the Interim Agreement on the Limitation of Strategic Offensive Arms on a permanent basis were resumed in Geneva at the beginning of this year.

Understanding in the political field brought about a noticeable improvement in relations elsewhere, and not only between the USSR and the USA. Following long and difficult talks, the war in Vietnam was terminated and, in keeping with agreement, the United States withdrew a considerable part of its armed forces, primarily ground troops, from Vietnam. The bloodshed in

Meanwhile the Government, having received a clear mandate from the electors, continued the policy of further normalizing relations with the GDR. Besides the Treaty on Transport, a Treaty on the Fundamentals of GDR-FRG Relations was drafted and signed. Ratified recently by the FRG Bundestag it opened up for both German states the possibility of admission to the United Nations: the four powers which signed the Agreement on West Berlin expressed their readiness to support such a move.

The improvement of the political climate in Europe, and in the world in general, was also illustrated by the fact that the German Democratic Republic, which for a long time was subjected to international discrimi-

By Daniil KRAMINOV

BENEFICIAL INFLUENCE

Leonid Brezhnev in the report of the CPSU Central Committee, the process of improvement was accelerated and included new countries. The proposals of extinguishing the seats of war in South-East Asia and in the Middle East, of terminating the arms race, primarily in nuclear strategic weapons, and also on the convocation of an all-European conference on security and cooperation were strongly supported by the broad public, and by the governments of a number of countries. A foundation was built not only for economic, scientific and technical cooperation among states with differing social systems, with France and Finland in particular, and with other countries.

The document entitled «Basic Principles of Relations Between the Union of Soviet Socialist Republics and the United States of America», signed by Leonid Brezhnev, General Secretary of the CPSU Central Committee, and US President Richard Nixon is outstanding for the fact that the major capitalist power therein recognized the principle of peaceful coexistence. Both countries stressed their preparedness to «proceed from the common determination that in the nuclear age there is no alternative to conducting their mutual relations on the basis of peaceful coexistence». The representatives of the two states did not confine themselves to a mere recognition of this important principle. They signed a number of agreements which define the areas, spheres and to a certain extent, the forms of cooperation between the two countries. Their importance, however, goes far beyond the framework of bilateral relations. The signing of the Treaty on the Limitation of Anti-Ballistic Missile Systems, and the Interim Agreement on Certain Measures with Respect to the Limitation of Strategic Offensive Arms outline the path leading to the prevention of the most horrible danger for mankind—nuclear war. This agreement met with approval everywhere in the world, and only Peking which, by the way, refused to accept the suggestion of

that country, has been stopped; the destruction of towns and villages of the Democratic Republic of Vietnam has been brought to an end, and large-scale socialist construction has been resumed there.

The atmosphere in Europe has become even more favourable. The all-European Conference that the socialist countries have been working for since 1966 is finally becoming a reality: it is expected that by the end of June the Ministers of Foreign Affairs of all European countries and of the USA and Canada, will enter the first stage of this conference. The establishment of a European system of security and cooperation is on the agenda, and could well serve as a model for the rest of the world. The continent which in the lifetime of one generation was the hotbed of two destructive world wars is turning into a continent of peace and cooperation.

The situation had changed first of all in the centre of Europe. West Berlin, which in its short period of existence has been called «a frontline city», «the advance post of Western democracy» and «a besieged fortress», is gradually becoming a city which will no longer fan up enmity between Western capitalist and Eastern socialist countries, but will facilitate the establishment of closer economic and cultural relations between them. The agreement of the victorious great powers on West Berlin determined its new role and helped the normalization of relations between the two independent and sovereign German states—the German Democratic Republic and the Federal Republic of Germany.

The desire of the FRG public for good-neighbour relations with the socialist countries, including their German kinsmen in the GDR, was so strong that it determined the internal political struggle in Federal Germany. The coalition government of Social Democrats and Free Democrats, led by Brandt and Scheel, which advocated good relations with the East, substantially strengthened its positions. The enemies of detente have suffered defeat, and dissension broke out among their leadership.

nation, has been recognized by all the victorious great powers and by many other countries.

The general atmosphere influenced the new trends in Latin America, where a growing number of statesmen are advocating the normalization of relations with Cuba, the only socialist country in the Western Hemisphere. More and more states, of which Argentina is the latest instance are establishing normal diplomatic relations with her.

There is a definite change in the operation of international organizations, where the spirit of cooperation covers increasing areas of relations among countries and peoples. The UN General Assembly, held towards the end of 1972, unanimously adopted the proposals on renunciation of the use or threat of force in international relations, and on the convocation of the World Disarmament Conference, put forward by the Soviet Union in keeping with its Peace Programme.

East-West economic, trade and cultural relations have grown considerably. Following the conclusion of the Soviet-American Agreement Regarding Trade, active work was started for the establishment of a wide basis for trade. Large-scale projects of joint work for the development of power sources and raw materials, and for the establishment of industrial projects which could supply commodities or products to several countries are under consideration. In other words, multilateral and mutually advantageous cooperation is coming into being, and it may be viewed as the industrial-economic basis of political relations built on the principles of peaceful coexistence.

The Moscow talks and their results have greatly influenced the international climate, because besides consolidating the principles of peaceful coexistence between states with differing social systems, and putting an end to the cold war, they have established the foundation of comprehensive cooperation for the benefit of the peoples of both countries, and for the good of all of mankind.

A GREAT SUCCESS

Svetlana Danilyuk possesses a voice with a wide natural range. She also has stage experience, and a happy combination of beautiful vocal gifts and the power of characterization. For more than three years she has been billed as an Honoured Artist of the Byelorussian Republic. However, her trepidation, the feeling of novelty and her excitement in creating each new role are the same as during her first steps on the stage.

There was a time when Svetlana sang in a student variety group, worked as a laboratory assistant in a sound-recording studio, and was happy to belong to the world of art.

Then came her decision to enter the Conservatoire. Her future teachers were satisfied with her performance during the exams. Years of training lent fresh volume and vigour to her voice, so that today she can master a powerful forte in the upper register, which approximates a dramatic soprano.

With her voice alone and without miming or gesture, Svetlana knows how to present the situation, the character and the attitude to others in the scene. Before achieving the necessary result she makes various approaches, and argues about them. If she feels she is right, she defends her ground till the end. Her characterization is so personal and organic that it takes considerable effort to extricate herself from the emotional experiences of the different characters she represents.

There have been several periods in her career, which she frequently recalls.

«Most of all I remember Zoya Gaidaj, a wonderful singer, who was my teacher for several years,

moulded my aesthetic views and tastes, and developed my creative abilities.»

There was also a visit to Moscow in November 1964, when she was invited to sing the part of Lyubasha in «The Tsar's Bride» during one of the performances, because the company singer had not returned from Italy.

This was a period when the name of Svetlana Danilyuk meant little to connoisseurs and fans. She cannot say how well she coped with her part, nor describe the reaction of the audience. She felt as in a dream, and awoke only when the women in the chorus broke out into enthusiastic applause backstage, after the second act. Some hugged and kissed her, and everybody wished her success.

She returned to Moscow a year later, as a participant in the 3rd National Vocal Competition, in honour of the composer Glinka. The most difficult and intensive programme of three rounds enabled her to display her versatility which won her a second prize.

Svetlana sings the part of Rosina in «The Barber of Seville», written, as is well known, for a unique voice: a coloratura mezzosoprano. She is invariably awarded with prolonged applause. She feels grateful and happy, but continues experimenting, searching, and aspiring for utmost lightness, grace, elegance, and artistry.

The distance between the roles of Lyubasha and Rosina is so enormous...

In 1971 Svetlana Danilyuk was awarded a diploma at the 4th International Competition for young opera soloists. She appeared as a firm and strong-willed Amneris, and a sly and sparkling Rosina. Her Carmen was greatly praised during the season of the Minsk opera company in Hungary.

V. ORLOV.

Minsk overlooks the Svisloch River.

Photo by E. TRIGUBOVICH.

Я РОДИЛСЯ в тридцать шестом году в селе Каменка Тюменской области Тюменского района. Меня часто били. Может, за то, что неохота было учиться, а скорее потому, что отец не просыхал. Правда, и в трезвом виде бил. Не везло мне в жизни с малолетства, потому что невезучим родился. Все-таки за шесть лет учебы до четвертого класса дотянул. Что же, думаю, так себя мучить. Бросил, к черту, школу и без малого два года жил свободно, без нагрузок. Но и на шее отца не сидел. В нашем колхозе бесхозяйственность тогда была полная, что хочешь, то бери. Я и приносил каждый день... Ну, не так, как другие, — целыми мешками, а чтобы вполне пропитание обеспечить. Вроде бы получается, удалась невезение стряхнуть. Да не тут было. В колхозе дела пошли на поправку, стало мне труднее. Ну, сам себе думаю, пора профессию понадежнее искать. Подался в Тюменское железнодорожное училище. А медицинская комиссия не пропустила, так как я не был развит ни физической, ни умом. А я так и думал, что опять не повезет. И тут стало внутри у меня все больше разгораться, зачем я родился? У каждого человека есть такое распределение заранее. Что ему положено, оно само выльется наружу. И каждый сам в себе понимает, кем он должен стать и какие внутри у него силы. Учись не учись, а если ты, к примеру, не родился художником, ничем рисовать не будешь. А самые знаменитые художники без образования выходят. К примеру, Рубенс — это я уже потом, за границей, узнал — был совсем неграмотный. На своих картинах он вместо подписи белую лошадь ставил. Что ни нарисует, обязательно лошадку где-нибудь присобачит.

Вот так и я. Большую в себе силу чувствовал, только не художника или там музыканта. Меня путешествия с приключениями стали заманивать, как у разведчиков. Ездил бы из одной страны во вторую, в города с небоскребами и другой шикарностью, летал бы из края в край по всей земле и по морям-океанам, чтобы посмотреть все державы и государства. Вот в этом и была моя внутренняя тяга и сила, чтобы оторваться от невезения. Эх, будь я разведчиком, такое бы сделал... Ну, ясное дело, чуток подучиться надо, машины zahraniчные водить, фотографировать, шифры там разные по радио передавать...

На то и школы такие есть, где обучают всяким приемам. Обучат как следует, дадут zahraniчный адресок и пароль, которые в голове надо без записей помнить, и будьте любезны — на аэродром без провожатых. Задание, скажут, на месте получите. А там и начнется инкогнито. Едешь, вроде тебе ничего не интересно, а сам примечаешь, где какой завод, фабрика, аэродром и другие дела, которые по тайному заданию на месте дадут. Чтоб подозрения не вызвать, на ночевку в самые дорогие гостиницы заезжать, питание принимать в шикарных ресторанах и тоже не зевать, незаметно приглядывать — что к чему.

Ну, стал я расспрашивать, где находятся школы разведчиков, а сам время не терял, начал готовиться. Я и раньше любил кино про разведчиков смотреть, а теперь по второму кругу пошел. Не просто по любопытству, а примечать, где какие они ошибки делают, когда проваливаются. И все думал: как же здорово там, за границей, машины какие, а квартиры, когда цветные фильмы, хоть стой, хоть падай.

Расспрашивал людей про школы разведчиков, а они только улыбаются, никто не знает. А один говорит: «Чудак ты, парень, зря стараешься. В такие школы заявления не подают, надо, чтобы они сами тебя заметили и сами определили».

А как же они меня заметят? Может, их и нет здесь, они в Москве сидят... Безнадежно получается дело.

Вот так и произошло мое главное разочарование в жизни.

Не стал я больше спорить с отцом и устроился в Тюмени в ФЗО № 8, как он хотел. А какая может быть учеба, если по насилью пошел, да еще не в ту группу, куда сам хотел. Все-таки выучили меня на судостроительный завод.

Послали, а у меня раз оно внутри сидит, наружу все сильнее пробивается. Столько я про за границу передумал, что отказываться от нее, вижу, нет расчета. Махну, думаю, туда, а смотришь, какой-нибудь случай и выведет в разведчики. И про эту мечту думал и днем и ночью, и не давала она мне покоя и разворачивала душу. Мечту свою от всех прятал, только один раз за столом сказал про нее, а мать ударила меня ложкой по лбу и сказала: «От тебя, дурака, ничего умного не дождешься». Ни мать, ни другие не понимали мою душу, и я стал молчком пробивать дальше свою жизнь.

Из Тюмени уехал во Владивосток и пристроился плотником на Дальзаводе. Поработал немного и перебазировался в Дальневосточное пароходство. Нет,

думаю, не такой уж я дурак, если тайком сумел так быстро к цели приблизиться. Взяли меня матросом, значит, в плавание пойду за границу. Еще раз пожалел, что не стал разведчиком, — вот ведь как я сумел тайно действовать.

Отправился в рейс, а судно оказалось каботажным, дальше своих портов не ходит. Ну, сам себе думаю, не такой я дурак, чтобы сразу за границу проситься. Стал терпеть, пока сами пошлют. А тут беда, про которую я и не подумал. Пришла осень — и забрали меня как миленького в армию.

Пережил я тогда немало, вспоминать не буду. Всякие бродили мысли. И до-

меня все-таки бросало и очень потел. Для виду и я что-то стал покупать, а время уходило и старший сказал — пора возвращаться. Ну, думаю, завтра я уж по-другому буду действовать. А завтра не получилось. Под утро снялись в свой порт. И еще два рейса неудачных было, пока не перевели меня на «М. Урицкого». В Находке взяли иностранных туристов на Олимпиаду в Токио. Туда шло пять наших судов с пассажирами, которые останутся жить на судах, пока идет Олимпиада. Тоже и наш «Урицкий». Значит, будем долго и момент высмотрю, спешить не буду.

В Токио на первую прогулку отправи-

же, что искал, радоваться надо, а мне страшно стало. Ну, не так страшно, как если судно гибнет или там бандиты напали, этого я бы не испугался. А тут дух стало забивать, вроде дышать нечем. Будто не думал про это все время, не готовился, а только что такая мысль в голову ударила. И сил нету сразу идти туда. Быстро так в сторону направился, виду не подаю. Точно не скажу, не помню, но вроде вертелось в мозгах: «Что я, сдурил, что ли?». А вернее сказать, не было никаких мыслей окончательных. Перешибали они одна другую, и ни одна до конца не доходила.

Помню, когда первый раз попал в Токио, спустился по трапу, вышел на пирс — вот тебе и заграница. Судно мое советское, трап мой, а пирс уже по другим законам живет. Спустился на этот пирс и разницы никакой не почувствовал. А тут перед воротами — уже на чужой земле, а все-таки еще дома я, а один шаг за ворота сделаешь по той же самой земле — и уже на всю жизнь другая судьба-дорога. И судно на веки вечные чужое, и к трапу не подпустят.

Пошел, значит, в сторону, а далеко не ухажу, круги возле посольства делаю. Сколько ходил — не знаю, может, пять минут, может, полчаса, о чем думал, тоже не знаю, только спохватился, что со спиной у меня что-то не так. Повел плечами и понял: она не то чтобы вспотела, а вся рубаха насквозь мокрая и прилипла к спине.

Тут и в голове прояснилось. Все-таки, думаю, невезение стало меня немного отпускать. Ребята на судне хорошие, дружные, меня уважают, девчата тоже, веселые, шумливые, их у нас много было — и в ресторане и в других службах. Самодеятельность хорошая, я в хоре пел, и тоже не на последнем месте. Друзьями обзавелся, в своем порту во Владивостоке в «Золотой Рог» ходили вместе посидеть, потанцевать. Ну ее, думаю, к черту, эту Америку.

Думаю, а самого скребет. Зачем тогда мучился тайно, готовился? Почему отказывался от путешествий и приключений, если уже с таким трудом своего добился — вот они, все дороги, открылись. И опять про ребят подумал, и в последний раз махнул — не пойду, вернусь на судно. Пошел было, но стал, как в стену уперся: а что мне теперь первый помощник капитана скажет, который пропуск в город выдавал? Это японские пропуска, их на всю команду дали. Может, не поверит, что я просто заблудился? Может, подумает, нарочно от группы отстал, чтобы сбежать с судна... И я повернул к воротам.

Полицейские остановили у входа, что-то спрашивают. Я им пропуск показал, они повертели его, посмотрели на меня и показали на дом: мол, можешь идти. Прошел по дорожке, поднялся на ступеньки, открыл дверь. Помещение большое, в коврах и люстрах, напротив широкая белая лестница. Справа солдат, слева за столиком девушка. Направился к лестнице, а девушка задержала, вопросы какие-то задает. Я ей тоже пропуск предъявил. Она смотрит и вдруг вся заулыбалась: «Русский, русский» — и побежала к шкафику. Она немного русский знала. Достает карту Токио и ногой своим длинным в одно место тычет и объяснения дает наполовину по-русски, наполовину по-своему: ошиблись, говорит, вам вот куда надо, вот русское посольство, а вы вот куда попали — и все ногой, ногой красненьким тычет. А потом ведет свой ногой по карте зигзагами, путь мне в наше посольство прокладывает.

Смотрю я, рот облизываю, а он сухой и шершавый, будто пленкой клеевой покрыт и она вся чисто потрескалась. Хочу глотнуть, а глотать нечего. Последняя, думаю, распоследняя надежда домой вернуться. Может, это моя судьба ногой водит. Может, это не в посольство, а в жизнь мою дорога прокладывается. Может, и правда пойти туда и сказать: так, мол, и так, заблудился, помогите поскорее на «Урицкого» попасть, а то скоро на вахту заступать... А вдруг видел кто, как сюда заходил? На явку, подумают, являлся...

Пока стоял я как тупой, она переводчика вызвала, что-то пролепетала ему, а я так и выпалил: «Не ошибся, я сюда шел».

Повели меня куда-то, а я все стараюсь по бровке ковра без носимых ступать, чтобы не затоптать его. Посадили к столу, напротив — посол или консул, в точности сказать не могу, не знаю. Переводчик рядом. И спрашивают меня, кто такой, откуда и зачем пришел. Я все объяснил, как есть на самом деле: матрос, мол, но хочу жить и работать за границей, лучше всего в Западной Германии, но согласен во Франции или Италии.

Улыбнулись они и спрашивают, кем бы я хотел работать. Плотником, отвечаю, маляром или матросом.

Аркадий САХНИН

ПОБЕГ за ГРАНИЦУ

Из не очень солидных органов западной печати я узнал в 1964 году о том, что некий молодой человек Виктор Иванович Шишелякин сбежал в Японию для того, чтобы бороться против советского строя.

Второй раз его имя всплыло года три назад в связи с шумным судебным процессом во Франкфурте-на-Майне по какому-то уголовно-любковому делу, где он выступал в качестве главного героя. А в середине сентября 1972 года он сам рассказал мне в Бонне свою историю.

Говорил, на мой взгляд, откровенно, касаясь порой глубоко интимных вопросов, поэтому я спросил, не будет ли он возражать против опубликования нашей беседы. Он ответил: «Это можно, это пожалуйста», но только чтобы я не растолковывал его слов по-своему, а писал бы точно, как он говорил. Так я и написал: точно, как он говорил.

думался до того, что, может, и хорошо это, что в армию. Отслужу, думаю, в ракетных войсках гвардейских, приеду домой, весь блестящий в знаках различия, выберу себе девушку из тех, кто полюбит меня, женюсь и заглушу любовью свою мечту о загранице.

В армии я попал в караульный взвод и охранял склад со старыми автоматами ППШ, и за плечами у меня был такой же старый ППШ. Старшине я почему-то не понравился, и все чаще посылал он меня на кухню мыть посуду. А там повар придирался: и то ему не так, и это не так, и вроде не все ему равно, в какие кастрюли наливать щи. Одним словом, сплывали меня в рабочий взвод, а там определили в кочеварку. Здесь уже особой чистоты не требовалось. Что они там про меня думали, не знаю, только комиссовали раньше времени, а чтобы вернее сказать, сократили из армии за год до срока.

После армии уехал в Таганрог, поработал месяца два и направился в Тюмень. Ни в Таганроге, ни в Тюмени никто меня не полюбил, а также я никого не полюбил. Хотя не знаю и утверждать не берусь, но как мне показалось, счастья я не нашел, потому что невезение как клещами в меня вцепилось, и чтобы оторваться от него раз и навсегда, один выход остался, какой я раньше наметил, — уехать за границу. Для этой цели прибыл во Владивосток и поступил матросом в Дальневосточное пароходство.

Приняли меня без рассуждений, как никак уже работал у них, от них в армию ушел, про то, как служил, им неизвестно, и полное мне доверие. Сразу на судно дальнего плавания назначили.

А дальше все как в сказке. Жизнь ко мне все задом стояла, а тут лицом обернулась. Выясняется, что в Японию идем. Ну, сам себе думаю, держись, Витя. Прибыли в Токио, и в первый же день стоянки отпустили в город на четыре часа. Правда, не одного, а пять человек, и старшего назначили. Так все кучкой и ходили.

И вот тут-то я окончательно удостоверился, что мечта моя была правильной. Бог ты мой, что в этом городе Токио! Глаза разбегаются, и не знаешь, куда смотреть. Машины — как волны в море. Колышутся по всей ширине и длине, магазины такие, что дух захватывает, хотя и день был, а огней разноцветных столько, будто радуги поразвесили. И девушки молоденькие, красивенькие, так ласково смотрят и знаки делают, зовут, улыбаются. И закружилось у меня в голове от этой шикарности, и иду я как контуженный, а сам себе думаю: только бы не выдать себя, чтобы старший ничего не учуял.

Заходили мы в разные магазины, но все кучкой, и затеряться от них не получалось. А я все сам себя успокаиваю, потому что хляк не трус я, а в дрожь

лись четверо. Старшим назначили пятого помощника капитана. Это помощник по пожарной части. Он из новеньких, в Японии не был. И две девушки с нами были из судового ресторана, тоже новенькие. Я им и говорю: «Я город хорошо знаю, сто раз бывал тут. Я вам самые красивые места и самые дешевые магазины покажу».

Это я не просто говорил, а с полным сознанием. Как только посадили мы туристов, им планы Токио выдали. Где какие улицы, площади, стадионы — все намечено. А самой сильной краской все посольства всех стран выделены. И на каждом флажок нарисован. Вот такую карту я и раздобыл и все свободное от вахты время изучал ее в галерее. У нас на судне плакат такой висел — флаги всех стран мира. Вот посижу, поизучаю флажки, потом с плакатом сверяю. Так я раскрыл, что самое близкое к порту это посольство Америки. Сто раз прошел по карте все улицы и переулки до него, где направо повернуть, где налево — все зарубил себе.

Вот в тот район я и решил, как Сусанин, завести группу. Ну, они пошли за мной, а все получилось не по карте. Там было ясно, а тут перекрестки какие-то, но все-таки где-то поблизости оно уже должно было появиться. И тут я говорю: «Давайте зайдем в этот маленький ресторанчик, тут посидим, перекусим, музыку послушаем». Дальше получилось, как я задумал. «Что ты, говорю, психованный, что ли? Что тебе, на судне мало еды или музыки, чтобы на это валюту тратить?». На такой ответ я весь расчет и тактику строил. Ну, говорю, как хотите, а у меня желудок большой, мне надо по часам питание принимать, как раз сейчас время.

Договорились, что они пройдутся по улице и через полчаса встретимся у этого ресторанчика. Вот так я их и обвел вокруг пальца. Зашел, выпил стакан молока, выглянул, а они уже далеко были. Я и метнулся в другую сторону, свернул в переулок. Побегал с полчаса, совсем заблудился, и только сердце стучит. Что делать, не знаю, а тут смотрю — такси. Остановил его, сел, достал карту туристскую — я ее с собой брал — и ткнул пальцем в американское посольство. Сам молчу, чтобы не понял он, что я русский.

Шофер был старый, надел очки, стал смотреть, я еще раз ему пальцем показал. Он понял, тоже молча вернул мне карту и поехал. Оказалось, посольство совсем рядом, метров пятьсот. Я ему все-таки сто иен заплатил и вышел. Надежная ограда, два японских полицейских у ворот, а во дворе вроде сада, на здании громадный флаг — звезды и полосы, как на плакате судовом, только большой очень, больше наших знамен раз в четыре.

И тут что-то со мной стряслось. Нашел

(Продолжение следует)

НА СЛУЖБЕ Ў ЧАЛАВЕЧНАСЦІ

(Заканчэнне.)

Пачатак на 1-й стар.

сарава, У. Раждзественскі і іншыя. Але не заўсёды, на мой погляд, гэта атрымлівалася ўдала, часам неяк прыгладжана. Больш мне падабаюцца пераклады М. Асеева, Я. Хелемскага, Б. Слуцкага, Д. Кавалева. І здаецца, лепш гучаць мае вершы па-украінску. Паводле водгукаў, добра атрымаўся пераклад у чэшскай паэтыцы Ганны Врбовай. Паэтычныя зборнікі выйшлі на латышскай і балгарскай мовах. Асобныя вершы перакладліся амаль на ўсе еўрапейскія мовы.

— Ваши вершы разлацеліся па свеце, але Вы і сам зайзяты падарожнік, нават адзін са зборнікаў назваў «Кнігай вандраванняў і любові». Чым узбагацілі Вашу творчасць шматлікія паездкі?

— Сапраўды, у апошнія гады многа паездзіў па свеце. Як афіцыйная асоба быў членам беларускай дэлегацыі на XIII сесіі ААН, у складзе пісьменніцкіх дэлегацый пабываў у Канадзе, Англіі, Балгарыі, Польшчы. Як турыст бачыў Францыю, Італію, Фінляндыю, Бельгію, Туніс, Марока, Бераг Слановай Косці... Зразумела, такія паездкі ўзбагачаюць ведамі, уражаннямі. Але галоўнае, знаходзячыся ўдалечыні ад дому, атрымліваеш магчымасць убачыць яго ў іншым, больш чыстым, пазбаўленым будзённых клопатаў святле. Адчуваеш тую злітнасць, якая яднае цябе з Радзімай. Пачынаеш па-новаму цаніць тое, да чаго прызвычаіўся.

У час знаходжання ў Злучаных Штатах Амерыкі ў мяне была магчымасць пазнаёміцца з амерыканскімі школамі.

Слоў няма, школы, якія рытууюць да паступлення ў вышэйшыя тэхнічныя навучальныя ўстановы, выдатныя. Але іх некалькі на ўвесь Нью-Йорк. А вось агульнаадукацыйныя школы зрабілі на мяне сумнае ўражанне і ў ніякае параўнанне не ідуць з нашымі дзесяцігодкамі.

У адной амерыканскай школе нас чакаў сюрпрыз. У класе, куды мы прыйшлі на ўрок, на дошцы было напісана па-руску: «Добро пожаловать!» «Ці даўно ў вас у школе вывучаюць рускую мову?» — спыталі мы і пачулі адказ: «Пасля запуску рускага спадарожніка».

Запомнілася цёплая сустрэча з землякамі-беларусамі ў Торонта, дзе мы прысутнічалі і выступалі на вялікім мітынгу, наладжаным Федэрацыяй рускіх канадцаў. Нас абкружылі, пыталіся, ці не былі мы ў той ці іншай вёсцы, як там жыццё. Чуліся словы, якія ў нас даўно не ўжываюцца, — губерня, воласць.

Дарога — адна з любімых маіх тэм. Ніколі яшчэ людзі не былі ў такім безупынным руху, як цяпер. Дарогі, перасяленні, падарожжы, «змяшанне» народаў, лёсаў, звычайна — гэта таксама прыкмета нашага часу.

— Чалавек, які істнае на нялёгкіх пісьменніцкіх шляхах, карыстаецца вопытам дзесяткаў, сотняў сваіх папярэднікаў, але толькі адзін ці некалькі аўтараў становяцца яго духоўнымі настаўнікамі. Каго б назвалі Вы?

— Янку Купалу. Яго лірыка блізка мне па духу. І яшчэ самым «маім», самым неабходным на ўсё жыццё стаў для мяне Уладзімір Маякоўскі. Многа дала мне сумесная работа ў час вайны з Броўкам, Танкам, Куляшовым, Крапівой.

Да ліку сваіх настаўнікаў я магу далучыць і вайну. Вайна навучыла мяне пакаленне ненавідзець і любіць не абстрактна. Для мяне самае важнае ў паэзіі — праўда жыцця, праўда пачуццяў маіх сучаснікаў. Мяне не вабіць сузіральная лірыка, якую іншы раз выдаюць за філасофскую. Я за актыўную грамадзянскую паэзію, і пра родную вёску, і пра космас можна напісаць аднолькава дрэнна. Калі паэт не можа адчуць пульса нашага жыцця, яму не дапамогуць ні наватарства, ні традыцыйнасць.

— Нядаўна газета «Літаратура і мастацтва» надрукавала нізку Ваших новых вершаў. Яны, магчыма, з будучага зборніка?

— Так, зараз працую над вершамі, якія складуць новы зборнік. У асноўным гэта лірычныя вершы, аднак у іх не толькі асабістае, але і роздум аб нашым часе, аб лёсе чалавечтва.

Працую і над перакладамі Рыльскага, Малышкі і Первамайскага, іх вершы ўвойдуць у анталогію украінскай паэзіі. Пераклады даюцца мне нялёгка, трэба ўвесь час сябе стрымліваць, каб не перакройваць верш на свой густ.

Рытууюся ў падарожжа. Не ў далёкае, у Пінск. Хочацца паглядзець, як ідуць справы ў палескіх меліяратараў. Я ж дэпутат Вярхоўнага Савета БССР, маю кандыдатуру вылучылі рабочыя Пінскага рамонтна-экскаватарнага завода. Калі атрымаецца, наведаю родную Бягомльшчыну.

І галоўнае — трэба працаваць, працаваць, каб апраўдаць той высокі гонар, якога ўдастоіў мяне народ.

Віцебскі абласны драматычны тэатр імя Якуба Коласа.
Фота В. ГАНЧАРЭНКІ.

Хроніка культурнага жыцця

ЗА АКТЫЎНЫ ўдзел у першым усеаюзным фестывалі «Кіеўская вясна» Прэзідыум Вярхоўнага Савета Украінскай ССР узнагародзіў шэраг мастацкіх калектываў саюзных рэспублік ганаровымі граматамі.

Сярод узнагароджаных — народны аркестр Беларускай ССР, ансамбль танца Беларускай ССР, вакальна-інструментальны ансамбль «Песняры» Беларускай філармоніі.

У ГАСЦЯХ у пісьменнікаў нашай рэспублікі пабывалі галоўны рэдактар Чэшскага выдавецтва Магда Гайкава і рэдактар гэтага ж выдавецтва Алена Вылчкава.

У Саюзе пісьменнікаў БССР яны сустрэліся з вядомымі беларускімі пісьменнікамі Максімам Танкам, Іванам Шамякіным, Аляксеем Кулакоўскім і іншымі. Чэшскія сябры пазнаёміліся з літаратурнымі навінкамі беларускіх празаікаў і паэтаў, лепшыя творы якіх будуць перакладзены на чэшскую мову.

САВЕТ Міністраў Беларускай ССР прысвоіў імя народнага артыста БССР Мікалая Аладава дзіцячай музычнай школе № 2 г. Мінска. У далейшым яна будзе называцца: дзіцячая музычная школа № 2 імя М. Аладава.

Школа — адна з лепшых у рэспубліцы. У ёй вучацца дзеці рабочых аўтамабільнага і падшыпнікавага заводаў.

ТЭАТРАЛЬНАЕ самадзейнае мастацтва — адзін з самых распаўсюджаных жанраў у Беларусі. Зараз у рэспубліцы налічваецца звыш пяці тысяч аматарскіх калектываў. Нядаўна ў Мінску закончыўся рэспубліканскі конкурс-агляд драматычных калектываў, у якім прынялі ўдзел пераможцы раённых і абласных аглядаў.

Дыпламы I ступені атрымалі артысты-аматары Астрынскага сельскага дома культуры і Палаца культуры будайнікоў Віцебска. Першыя паказалі на заключным этапе агляду спектакль «Трыбунал» па п'есе А. Макаёнка, другія — купалаўскіх «Прымакоў». Дыпламамі II ступені ўзнагароджаны драматычны калектывы Ельскага, Вілейскага, Іванаўскага раённых дамоў культуры, а таксама філіяла Палаца культуры тэкстыльчыкаў сталіцы.

КАЛЯ дзесяці год назад пры Тураўскім доме культуры быў створан танцавальны калектыв. Ад выступлення да выступлення расло яго майстэрства. Тураўскіх танцораў добра ведаюць на Гомельшчыне. Ім апладзіравалі гледачы Мінска, наведвальнікі ВДНГ СССР.

Нядаўна калегія Міністэрства культуры БССР прысвоіла танцавальнаму калектыву высокае званне народнага. Падзеі быў прысвечан вечар у доме культуры. Павінаваць танцораў прыехаў рэктар Беларускай дзяржаўнай кансерваторыі, кампазітар У. Алоўнікаў. Пад кіраўніцтвам свайго нязменнага харэографі Н. Котова народны калектыв выканаў на вечары лепшыя танцы са свайго вялікага рэпертуару.

ПРЫ ВАУКАВЫСКАЯ гарадской бібліятэцы створан клуб аматараў паэзіі пад назвай «Ліра». Яго ўзначаліла настаўніца Г. Сайчук. У планах клуба — знаёмства з лепшымі творамі савецкай і зарубежнай паэзіі, сустрэчы з беларускімі паэтамі, дыспуты, канферэнцыі, вечары паэзіі на прадпрыемствах, дзе свае вершы будуць чытаць маладыя паэты.

Днямі ў клубе адбыўся вечар, прысвечаны 70-годдзю з дня нараджэння выдатнага савецкага паэта лаўрэата Ленінскай прэміі Міхаіла Святлова.

Пімен ПАНЧАНКА

АДКОПАНЫЯ ЗАРНІЦЫ

Тры тысячы гадоў зарніцы падалі
У возера, на мяккі чорны іл.
І лотаць аддвігала, і без сіл
Тапілася, каб стаць для рыб прынадаю.

Праходзіў час. Палеглі ў багню гразкую
Стагоддзяў парыжэлыя пласты.
На купінах туман асеў густы,
І возера дзяды зрабілі казкаю.

Пачула моладзь — і ўзяла рыдлёўкі,
Каб адшукаць зарніцы ў іле глёўкім

І ажывіць дыханне траў і рыб.
Тры месяцы капалі дол напорна —
І расцвілі агні над торфам чорным,
І папылі па дроце да сляіб.
1938 г.

ГЕРОЙ

Злосна сказаў: «Уставай, пяхота!
Мы не на пляжы, а на вайне».
І лёг на змяіны скруткі дроту.
І дзвесце салдацкіх запаленых ботаў
Прайшлі па яго спіне.

Не ён, а другія ішлі ў атаку,
Гранаты кідалі ў бліндажы,
Калолі фрыцаў, палілі танкі
І сцяг перамогі ўзнялі ранкам
На заваёваным рубяжы.

А ён свае косці з іржавых калючак
Сваімі рукамі без стогну аддзёр,
Зваліўся на травы, і стала балюча

І травам, і росам, і ветрам гаючым,
Што прыляцелі з валдайскай азёр.
1943 г.

Капайце ў сэрцы маім магілу,
Нібы пад зярэнай ракітай...

З цябе насмяяўся няверны мілы!
Боль свой на донца кідай.

Таварыш, пячэ цябе горкая крыўда,
Точыць туга твае грудзі!
Для крыўдаў усіх маё сэрца адкрыта,
Зносьце хутчэй іх, людзі!

Мучаць цябе, брат, старыя раны,
Ляжыш ты, да ложка прыкуты!
Я закапаю у сэрцы старанна
Цяжкія твае пакуты.

А на цябе, друг, Паклёпнік вые!
Прывозь свае беды на тачцы...
Не хочучь толькі матулі сівыя
З горам сваім расставацца.

Сыноў ім не вернеш, не дапаможаш...
Астатняе — сэрца змесціць.
І ты, мой малы, свае першыя можаш
Дробныя слёзы прынесці.

Вы рана задумаліся аб смерці,
Няўдачнікі і калекі.
Я вашае гора зарыю ў сэрцы
І знікну адгэтуль навекі.

Хай жонка і дзеці не перажываюць,
Мне цяжка, ды радасна будзе:
Ёсць горад на свеце, дзе пражываюць
Толькі шчаслівыя людзі.
1963 г.

АПЕЛЬСІНЫ

Ішлі на Дзям'янск.
Тылы адсталі.
Пасля адлігі —
Снег нібы з жарстзы.
Хоць бомбы ўсё радзей,
Радзей світалі,
Было шмат мін
І не было жратвы.

І раптам каля нейкіх сутарэнняў
Байцоў сустрэў з ухмылкаю
начпрод.

Трымаў ён, нібы ўласнае тварэнне,
Іспанскі, фантастычны яркі плод.

Мы апельсінаў да вайны не елі...
Ахрышчаныя сотнямі баёў,
Трафеі залатыя мы умелі
Цаніць не горш іспанскіх каралёў.

У залатых вясёлых апельсінах
Быў прысмак перамогі.
Дажылі.
На восем вёрст за намі ў снезе сінім
Аранжавыя кветкі расцвілі.

Пакуль мы гарадок разбіты бралі,
Ішлі на захад па чужых слядах,
Забітыя сябры на снезе спалі
У белых апельсінавых садах.
1965 г.

СНЕЖАНЬ

Ад Дзвіны да Прыпяці —
бела, бела,
Ад Дняпра да Нёмана —
снег і снег.

Свята сінім полазам
зранку зарыпела,
Тысячы аўтобусаў
пачалі свой бег.

Добры дзень, суседзі!
Будзем век сябрамі.
Добры дзень, суседкі!
Светлая зіма...
Нас усіх радзіма
у сям'ю сабрала,
Нават тых, адважных,
каго ўжо няма.

Брацкія імёны
злічыць не бяруся:
Кожная рэспубліка
у сваёй красе.
А на абелісках
нашай Беларусі,
На суровых помніках
знойдзеш іх усе.

Вам паклон сардэчны,
воіны-паплечнікі,
З кім зямлю я родную
разам бараніў.
Слаўлю службу верную,
Слаўлю дружбу вечную!
Нарадзіў Кастрычнік нас,
снежань парадніў.

1972 г.

Кожны навучальны год у Беларускай дзяржаўнай харэаграфічным вучылішчы завяршаецца справаздачнымі канцэртамі. Пераходзячы з класа ў клас, выхаванцы вучылішча дэманструюць сваё ўзросшае майстэрства. А для тых, хто канчае вучобу, выпускны канцэрт — апошні экзамен перад самастойнай работай. Адны будуць танцаваць у тэатры оперы і балета, другія стануць артыстамі аперэты, трэція — салістамі філармоніі. Навучэнцы народнага аддзялення прыдуць у калектывы народных ансамбляў. На сёлетнім выпускным канцэрте была паказана вялікая праграма, складзеная з твораў розных жанраў. Танцы, пастаўленыя заслужанай артысткай БССР Н. Младзінскай, Е. Архіпавай, Г. Абакунчык, Р. і М. Красоўскімі, у выкананні выпускнікоў пакарылі гледачоў шчы-

расцю, усхваляванасцю, паэтычнасцю.

НА ЗДЫМКУ: іспанскі танец выконвае выхаванка Беларускай дзяржаўнай харэаграфічнага вучылішча Вольга НАМАКОНАВА.
Фота В. ШЫМОЛІНА.

КАЛГАСНАЯ ФЛАТЫЛІЯ

Вёска Моталь здаўна славіцца на Палессі сваімі рыбакамі. Гэта і зразумела: ушчыльную да дамоў сялян падступае возера, а за ваколіцай нясе свае спакойныя і празрыстыя воды прыгажуня Ясельда. Блакітную роўнядзь возера і ракі бараняць 1 200 маторных лодак, якія ёсць у жыхароў вёскі. Часта праўленне мясцовага калгаса «40 год Кастрычніка» арганізуе спаборніцтвы сярод хлебарабаў — лодачных гонкі. Сотні балельшчыкаў прыходзяць паглядзець на гэта відовішча.

САМАВАР З... ДРЭВА

Самавар з дрэва ў якасці сувеніра зусім магчымы. Нават у натуральную велічыню. А ў якасці прадмета хатняга ўжытку, напэўна, яшчэ ніколі не сустракаўся. Самавар, зроблены беларускімі ўмельцамі, спалучае ў сабе і тое і другое. Шматгранны конус з паліраваных дубовых пласцін, змацаваных залачонымі паясамі, фігурныя ручкі, кран і накрыўка самавара, розныя падшклянкі, тонкай работы падносяць усюму чайнаму набору прыгожы выгляд. Унутры самавара ўманціраваны металічны электракіпячэльнік.

Гэты чайны набор будзе выпускаць Радашковіцкі прамкамбінат Маладзечанскага раёна.

БУРШТЫНАВЫ ПАКОЙ

У Калінінградзе пачалася ўзвядзенне музея бурштыну. Ён размесціцца ў цэнтры горада на базе маляўнічага возера. Шматлікія экспанаты раскажуць аб гісторыі развіцця бурштынавага промыслу на Балтыцы.

Калінінградская вобласць — багацейшая кладыўка «сонечнага камяня». Тут сканцэнтраваны тры чвэрці яго сусветных запасаў. Здабычай і апрацоўкай бурштыну, які мае да трохсот адценняў, займаецца калектыў мясцовага камбіната.

«РЫЦАР ДЭГУСТАЦЫ»

Валікі сярэбраны медаль «Рыцар дэгустацы» — вышэйшая ўзнагарода французскай фірмы «Камю» — зра-

біў падарожжа з горада Кяньк у сталіцу Арменіі Ерэван. Яго ўладальнікам стаў галоўны тэхнолаг Ерэванскага каньячнага заводу Маркар Седракян.

У Ерэване яго называюць «бацькам» армянскіх марачных каньякоў. Трыццаць пяць гадоў назад на сусветнай дэгустацыі ў Югаславіі першынец Седракян марачны каньяк «Юбілейны» атрымаў вышэйшую ацэнку і залаты медаль. Парыжскія газеты пісалі тады аб з'яўленні «новага яркага і своеасаблівага таленту».

Услед за «Юбілейным» каньяк «Арменія» ўдастоіваецца пяці залатых медалёў, а «Давін» — трох высокіх узнагарод. На сусветнай дэгустацыі ў Крыме ў 1970 годзе ўсе восем армянскіх марачных каньякоў заваявалі «золата».

Завод, на якім працуе сямідзесяцігадовы майстар, пастаўляе сваю прадукцыю ў 30 краін свету. Штогод на 16 мільёнаў бутэлек каньяку сыходзіць з канвеера прадпрыемства. Пуцёўку ў жыццё ім дае Маркар Седракян, «рыцар дэгустацы».

ТРЫЁ БАНДУРЫСТАК

На сцэне — тры дзяўчынкі ў нацыянальным украінскім адзенні. Традыцыйныя ўзорныя спадніцы, расшытыя бісерам блузкі, чырвоныя боцікі. У руках — бандуры.

Гісторыя гэтага маленькага калектыву пачалася пяць гадоў назад у студыі пры Дзяржаўнай капэле бандурыстаў. Сёстры Любоў і Лілія Крываротавы і Раіса Гарбаценка неяк паспрабавалі спяваць утраіх — галасы дзівосна падышлі адзін да аднаго, зліліся ў задушэўны напева лёгка і свабодна. З таго часу дзяўчаты неразлучныя.

Пяць гадоў — артыстычны стаж невялікі, тым больш для ансамбля, дзе старэйшай з бандурыстак усяго дваццаць тры гады, але дзяўчаты аб'ездзілі ўжо амаль усю нашу краіну, пабывалі таксама ў Югаславіі, Японіі, Аўстрыі і Галанды. У канцы мая яны пазнаёмілі са сваім мастацтвам жыхароў заходнегерманскага горада Дортмунда ў час праходзіўшых там Дзён Савецкага Саюза.

Правілы дарожнага руху павінны ведаць і самыя маленькія пешаходы — выхаванцы дзіцячых садоў. А каб хлопчыкі і дзяўчынкі з большай ахвотай завучвалі патрэбныя звесткі, заняткі праводзяцца ў форме гульні, а на ролю выкладчыка запрашаюць супрацоўніка міліцыі.

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

НАШ АДРАС:

МІНСК-ГСП, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 44. ТЭЛЕФОНЫ: 33-07-82, 33-65-84, 33-03-15, 33-65-91, 33-15-15.

Ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга друкарня выдавецтва ПК КП Беларусі Зак. № 729.

ДЗЕЦІ МАЛЮЮЦЬ СОНЕЙКА

Паглядзіце на дзіцячыя малюнкi. У іх душа маленькага чалавека, зачараванага вялікім і часам незразумелым светам: вось ён упершыню ўбачыў узыход сонца, а вось яго аднакласніца, якая бязьвіц пад веснавым дажджом з прыліплай да ілба грыўкай; рознакаляровыя кроплі дажджу ператвараюцца ў рознакаляровыя ручаі і ў вясёлку... Так малююць самыя юныя жыхары сталіцы — хлопчыкі і дзяўчынкі, удзельнікі сёлетняй выстаўкі «Няхай заўжды будзе сонца».

Юныя мастакі па-свойму змаглі ўбачыць і паказаць тое, што ім дарагое і цікавае ў родным горадзе. На малюнку Сашы Чадовіча паказаны камвольны камбінат. Ужо не першы год хлопчык займаецца ў выяўленчай студыі пры Палацы культуры камвольнага камбіната. Не адзін раз пабываў ён у цэху, назіраў за работай скла-

данах станкоў і вопытных майстроў, якія кіруюць імі.

Таня Сучкова, напэўна, вельмі любіць звяроў. Яе работа «Львіца» заваявала адну з першых прэмій.

Акрамя малюнкаў, на выстаўцы прадстаўлены акварэлі, графіка, арыгінальныя вырабы з дрэва, скульптура з пластыліну. Цэлыя студыі выяўленчага мастацтва, гурткі прынялі ўдзел у выстаўцы. Узрост мастакоў ад 4-х да 13-і гадоў.

З Таняй і Юрам Грыдзінымі мы пазнаёміліся на выстаўцы. Іх работы адзначаны журы: у Тані заахвочвальная прэмія, у Юры — грамата. Абодва яны ўжо не ўпершыню ўдзельнічаюць у выстаўках, хоць Юры яшчэ сем год і ён закончыў толькі першы клас. Першым малюнкам Юры была работа «Карпінскае мора».

— Дзе ж знаходзіцца яно? — пацікавілася я.

Аказалася, што мора такое

існуе толькі на малюнку, а «карпінскім» называецца таму, што ў ім водзяцца карпы.

Таня з Юрам жывуць недалёка ад лесу, у новым мікрараёне горада — Зялёным Лузе, у вялікім, шматпавярховым доме. З балкона добра відаць, як узнікаецца з-за гарызонта сонца. За пейзаж «Сакавіцкі ўзыход» Таня і атрымала прэмію.

Таня і Юра займаюцца ў выяўленчай студыі пры домакіраўніцтве. На выстаўцы яны дэманстравалі акварэлі, у наступным годзе, магчыма, з'явіцца іх графічныя работы. Дарэчы, сярод юных графікаў сёлета першую прэмію атрымала Галля Краўцова. Лепшымі жывапіснымі работамі прызнаны «Партызанскія сцэжкі» і «Будуем завод» Тані Калодзежнай.

Т. АНТОНАВА.
НА ЗДЫМКАХ: малюнкi Т. КАЛОДЗЕЖНАЙ «Брыганціна» і Ю. ГРЫДЗІНА «Мы ідзем па роднай зямлі».

НАВІНЫ ФІЛАТЭЛІ

Далёка за межамі нашай рэспублікі вядомы беларускія аўтамабілі. Магутныя МАЗы і БелАЗы працуюць у многіх кутках планеты. Савецкая філатэлія прысвяціла беларускім «волатам» некалькі паштовых марак і канвертаў.

Першая такая марка была выпушчана да 40-й гадавіны Кастрычніка ў вялікай серыі, якая расказвала аб дасягненнях брацкіх рэспублік за 40 гадоў Савецкай улады. Марка, што прадстаўляла Беларусь, адлюстроўвала 25-тонны самазвал у заводскім цэху.

У 1960 годзе Міністэрства сувязі СССР выдае серыю з 4 марак — «Савецкія аўтамабілі». Сярод легкавых машын «Волга» і «Масквіч»,

аўтобусаў Львоўскага заводу, красаўся і 40-тонны самазвал МАЗ-530, прызначаны для работы ў кар'ерах.

Чарговая серыя «Савецкія аўтамабілі» з'явілася ў 1971 годзе. Адна з мініячур у ёй была прысвечана БелАЗу-540, 27-тоннаму самазвалу Беларускага аўтазавода. Гэта была арыгінальная трохвугольная марка.

Выпушчана таксама некалькі маляўніча аформленых мастацкіх канвертаў з адлюстраваннем МАЗаў і БелАЗаў навейшых мадыфікацый. На адным з такіх канвертаў стаіць знак «Аўтаэкспарта»: беларускія аўтамашыны карыстаюцца вялікім поштам за рубяжом.

Л. КОЛАСАЎ.

ГУМАР

— Колькі каштуе гэтая карціна?

— Пяць тысяч.

— А дзе ж асёл?

— Які асёл?

— А той, што дасць вам столькі за такую карціну.

— Ты ведаеш, Хеля, сёння мне заказалі тры партрэты.

— Ну вась бачыш, не такія ўжо людзі паганьня, якімі ты іх малюеш.

— У тваім пейзажы ёсць многа цудоўнага. Але па-сяброўску я павінна табе заўважыць: твае свінні падобны да качак...

— Якія свінні? Гэта ж козы.

— Козы? Тады я бяру свае словы назад.

— Адночы дама запытала скульптара:

— Як вы змаглі стварыць такую прыгожую фігуру?

— Я высек яе з мрамору.

— Адкуль жа вы ведалі, што яна ў ім была?

— Я б хацела быць кіназоркай, каб пра мяне гаварыў увесь свет.

— Мала таго, што пра цябе гаворыць уся вуліца?

— Тата, — пытае маленькі сын, — што такое опера?

— Опера? Гэта калі адзін аднаго заколвае кінжалам, а той, замест таго, каб упасці на зямлю, доўга і гучна спявае...

— Я ўчора быў у тэатры і не магу зразумець, што паказвалі — драму ці камедыю?

— А чым скончылася пастановка?

— Вяселлем.

— Тады гэта была трагедыя.

— Божа мой! Навошта вы цягнулі піяніна на спіне? Чаму не скарысталіся паслугамі транспарту?

— Спрабаваў, але мяне не пусцілі ў трамвай.